

بهترین برخورد با کارنامه بچه ها

فصل اعلام نتایج و امتحانات نزدیک است و نتیجه تلاش دانش آموزان در قالب کارنامه طی چند هفته دیگر به دستشان داده می شود. معمولا پس از گرفتن کارنامه، یکی از مهم ترین چالش ها بین والدین و فرزندان در دوران تحصیلی اتفاق می افتد...

نحوه برخورد پدر و مادر با نوجوانی که کارنامه اش نشان می دهد نمره های خوبی نگرفته، بسیار اهمیت دارد. برخی والدین در چنین مواردی چنان از خود عکس العمل نشان می دهند که گویی تمام آرزوهایشان نقش بر آب شده است. آنها با یأس، پریشانی و آزردهی خاطر با فرزندشان برخورد می کنند و گاهی جمله هایی مانند «تو ضعیفی» یا «لیاقت این همه توجه را نداری» به کار می برند و به خاطر زحماتی که برای او کشیده اند، اظهار پشیمانی می کنند.

برخی هم فرزندان خود را با دیگر همسن و سالانشان مقایسه می کنند و موفقیت آنها را به رخ شان می کشند و تحقیرشان می کنند. برخی پدر و مادرها هم، قهر کردن را روش مناسبی می دانند یا فرزندشان را به ممانعت از ادامه تحصیل تهدید می کنند و به او می گویند درس و مدرسه برایش بی فایده است و....

با دیدن کارنامه بچه والدین باید چه برخوردی داشته باشند؟

تمام برخوردهای آمرانه و خشن، گرچه ممکن است کمی از عصبانیت والدین بکاهد اما در نهایت فایده منطقی ای نخواهد داشت. والدین بهتر است قبل از هر عکس العملی پس از مشاهده کارنامه فرزندشان به این نکته ها توجه کنند:

پاسخ و عکس العمل فوری ممنوع! حداقل فاصله زمانی بین مشاهده کارنامه و عکس العمل والدین به آن، باید ۲۰ تا ۳۰ دقیقه باشد و از بروز عکس العمل فوری چه تشویق چه تنبیه اجتناب کنند. در این مدت، نمره های فرزندشان را با نمره های او در طول ترم مقایسه و ابتدا به نمره های خوب و بالا توجه کنند. سپس به بررسی نمره های ضعیف بپردازند. هرگز نمره های او را با نمره های دیگری مقایسه نکنند زیرا این کار باعث برانگیختگی احساسات و شکل گیری حسادت می شود. به علاوه، با مشاهده برگه کارنامه سریع بگویند: «معدلت خوب یا بد شده؟» از اظهار نظر کلی درباره کارنامه پرهیز و ابتدا تک

تک نمره ها را تجزیه و تحلیل کنید. بدترین عکس العمل بعد از دیدن کارنامه، بی توجهی است. فرزند شما بی صبرانه منتظر واکنش والدین است و ممکن است از این بی توجهی به شدت افسرده یا عصبانی شود. این موضوع را می توانید از نحوه بیان و رفتار او بفهمید. عواقب بی توجهی، اگر بیش از عکس العمل منفی نباشد، کمتر از آن هم نیست.

خب، بسیاری از والدین در واقع با این رفتارها، می خواهند بدانند بعد از این همه تلاش چرا فرزندشان نتیجه مطلوب را از امتحانات نگرفته است؟

این درست است اما **کارنامه مدرک جرم نیست!** کارنامه ابزاری برای تجزیه و تحلیل وضعیت فرزند شما و رفع نقاط ضعف او است. والدین باید پس از مشخص شدن علت یا ضعیف بودن نمره ها، برای جبران عقب افتادگی تحصیلی برنامه ریزی و بر اجرای این برنامه نظارت کنند. والدینی که پس از مشاهده نتایج بد امتحان های فرزندشان با خویشتن داری، حوصله و متانت رفتار می کنند و به جای پرخاشگری و تنبیه، تجزیه و تحلیل انجام می دهند، به علل شکست و افت تحصیلی فرزندشان فکر و برای رفع آن اقدام کرده اند اما اگر این راه ها را رفته اند و به نتیجه نرسیده اند، حتما با یک مشاور تحصیلی مشورت کنند. این کار علاوه بر اینکه نگرانی شان را کاهش می دهد، از رفتار نادرست با فرزندشان پیشگیری می کند. لازم است والدین عادلانه قضاوت و به این فکر کنند که در حد توان خود، شرایط مناسبی برای مطالعه و تحصیل فرزندشان فراهم کرده اند؟ البته این نکته هم باید روشن شود که آیا دانش آموز نیز به اندازه کافی تلاش کرده یا نه؟

یعنی به دنبال مقصر نباشند؟

فه، به هیچ وجه در موفقیت یا شکست تحصیلی فرزندشان

نباید دیگران را مقصر بدانند. مثلا برخی مادران، بی توجهی پدر را عامل ضعف تحصیلی و نمره های پایین فرزندشان می دانند و گاهی برخی پدران، محبت و توجه بیش از حد و افراطی مادر را عامل شکست کودک تلقی می کنند. درست است که امکان دارد این عوامل در شکست و ناکامی دانش آموز موثر باشند، اما نباید حقیقت را نادیده گرفت. برخی از والدین، مدرسه، محیط مدرسه، دوری راه، سختگیری های معلم، ضعف بنیه و عواملی از این قبیل را عامل ناکامی فرزند خود می دانند اما برخوردهای احساسی فایده ای ندارد و دردی را درمان نخواهد کرد. اگر تصور می کنید عامل یا عواملی در موفق نبودن فرزندان تاثیر دارد، بهتر است در پی کشف و شناسایی

و حل مشکل باشید. برخوردهای احساسی ناشی از علاقه شدید به فرزند، در آینده تبعات منفی فراوانی خواهد داشت.

پس با دیدن کارنامه نباید چنین برخوردهای احساسی داشت؟

بله، برخوردهای احساسی فایده ای ندارد و دردی را

درمان نمی کند؛ چه وضعیت درسی فرزندشان خوب باشد و چه بد، نباید کاری کنید که در زمان انتظار برای کارنامه، احساسات آنها بیش از فرزندشان باشد. اگر فرزندشان احتمالا امتحانات را به خوبی پشت سر نگذاشته است، دیگر تب و تاب والدین فایده ای ندارد بنابراین خط و نشان کشیدن و قول و قرارهای تهدیدآمیز برای روز دریافت کارنامه، مشکلی را حل نمی کند. اگر هم فرزندنی درس خوان دارند و وضعیت امتحان های او رضایت بخش است، بگذارند او از موفقیتی که کسب کرده است، لذت بیشتری ببرد و والدین به جای ابراز احساسات بیش از حد، انگیزه های درونی اش را تقویت کنند. اگر فرزندشان نمره های خوبی گرفته، هرگز دلیل این موفقیت را خودشان یا دیگران ندانند. والدینی که موفقیت های فرزندشان را حاصل زحمات و توجه خود به درس او در منزل و خارج از منزل می دانند، در واقع زحمت فرزندشان را نادیده و بی ارزش جلوه می دهند.

کارشانان توصیه می کنند برای تشویق فرزندان، وعده هایی که به آنها داده می شود همان موقع اجرا شود.

حالا اگر با تلاش، نمره هایش نسبت به ترم پیش بالاتر شده اما به حدی که قابل قبول والدین است نرسیده باشد، آیا والدین باید این تلاش را در نظر بگیرند و او را تشویق کنند یا نه؟

بله، بدون هیچ تردیدی یکی از مهم ترین و کارآمدترین

ابزارهای تربیتی، **تشویق** است. از آنجا که نوجوانان تمایل بسیار زیادی به جلب توجه و تایید شدن دارند، تشویق، تحسین و واکنش مثبت به او اطمینان خاطر می دهد که مورد توجه قرار گرفته است. از این رو تشویق، نه تنها باعث تقویت و پرورش رفتارهای مثبت می شود بلکه آرامش و نشاط را در پی خواهد داشت. تشویق، ابزاری بسیار عالی در جعبه ابزار تربیتی است که والدین باید از آن بهره فراوان ببرند اما گاهی به نظر می رسد تشویق های آنها موثر واقع نمی شود یا اینکه نتیجه معکوس می دهد. گله و شکایتی که برخی والدین در مشاوره ها دارند این است که هر چه فرزندمان را تشویق می

حرف آخر؟

نکته بسیار مهمی که والدین باید به آن توجه کنند، این است که تشویق زمینه ساز یک خطا و انحراف جدی نشود. متأسفانه برخی از والدین برای اینکه فرزندشان کار خوبی انجام دهد، پاداش های خطرناکی می دهند که بسیار ویرانگر است. این نوع تشویق درباره فرزندان بزرگ تر شیوع بیشتری دارد. آنها برای تشویق فرزند خود برای او وسیله ای می خرند یا به او یک آزادی عمل عجیب می دهند و اینها اغلب هم با وعده های محکم همراه می شود. «اگر دانشگاه قبول بشی می تونی شب تا دیروقت بیرون باشی، با دوستات مسافرت بری و ...» همیشه با خود بگویید آیا پاداشی که می دهم، وسیله ای که می خرم یا آزادی عملی که می دهم به خودی خود تباهی و ویرانی به دنبال دارد یا نه

کنیم اثر چندانی ندارد. چه بسا این ابزار به شیوه ای درست به کار گرفته نمی شود. والدین باید به بایدها و نبایدهای تشویقی توجه کنند و بدانند در تشویق فرزندان چگونه عمل کنند تا بیشترین فایده را از آن ببرند.

بهترین زمان برای تشویق و عمل کردن بر وعده پدربزرگانی است؟

تشویق باید بلافاصله بعد از عمل باشد. هدف از تشویق این است که یک رفتار خوب در فرزندان، تداوم و توسعه یابد. در واقع، تشویق حکم تقویت کننده رفتار را دارد. هر چه فاصله بین عمل خوب و تشویق و وعده به قولی که به فرزندان داده اید، کمتر باشد، این رفتار بیشتر تقویت می شود. هر چه فاصله بیشتر شود، دیگر آن پاداش، چندان تقویت کننده نیست. اگر فرزند شما تلاش کرده تا نسبت به ترم یا سال قبل نمره بهتری بگیرد، اظهار رضایت و به عنوان پاداش این کار خوب، به وعده تان عمل کنید.

خودتان به عنوان یک پدر یا یک مادر برای پیشرفت و تشویق

فرزندان چه وعده و وعیدی به او می دهید؟

اگر تشویق کردن ها به اندازه و متناسب نباشد به طور حتم آثار مخربی به دنبال خواهد داشت. اگر اندازه تشویق از مقدار کار بیشتر باشد، باعث پرتوقعی فرزند می شود مثلاً والدینی که بسیار علاقه مند به درس خواندن و قبولی فرزندشان در کنکور هستند، گاهی به او وعده های عجیب؟ و غریب می دهند؛ «اگر دانشگاه قبول بشی، برایت فلان ماشین را می خرم!» بی شک این اندازه از پاداش و تشویق با کار او تناسبی ندارد. تصور کنید او درس خواند و در آزمون ورودی دانشگاه هم پذیرفته شد و والدین هم برای او ماشین خریدند، اما برای تقویت رفتار خوب بعدی، باید نرخ و میزان پاداش را بالا برد.

در تشویق های کلامی هم اندازه را رعایت می

کنید و این اصل مهم را در تشویق فرزندان

در نظر بگیرید.

بهبود

بهترین

بر خوردها کارنامه

بچه ها

«ویژه والدین»

واحد مشاوره

دبیرستان دوره اول متوسطه

علمی